

Тема 2. Проблема походження українського народу й української мови

План

1. Способи вивчення проблеми походження українського народу.
2. Розвінчання фальшивої теорії «єдиної колиски».
3. Вплив трипільської культури на формування українського етносу, спільні елементи міфології, вишивки, писанкарства.
4. Тюркомовні кочові племена на території України, їхній внесок у національну культуру й мову.
5. Роль санскриту в українській мові, Велесова книга.

Література до теми:

1. Іпатіївський літопис.
2. Євген Наконечний. Украдене ім'я: чому русини стали українцями (2001)
3. Микола Чубатий. Княжа Русь-Україна.
4. Фігурний Ю. С. Фаховий аналіз проблеми походження українців і професійне вивчення українських етнічних, націєтворчих і державотворчих процесів вченими відділу української етнології ННДІУ МОН України в кінці ХХ – на початку ХХІ століть. Київ, ННДІУ. 2011. 142 с.
5. Наливайко С. Тисяча найновіших тлумачень давніх українських назв, імен, прізвищ (на індоіранському матеріалі): довідник. Київ: Євшан-зілля, 2008. 360 с.
6. Денисюк Н. Чому «зникла трипільська культура». Київ: Слово, 2001. 25 с.
7. Наливайко С. Таємниці розкриває санскрит. Київ: Просвіта, 2001. 288 с.
8. Наливайко С. Індоарійські таємниці України. Київ: Просвіта, 2004. 448 с.
9. Кобилюх В. Праукраїна і санскрит. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 512 с.
10. Шелухін С. Назва України – Відень: накладом Вид. т-ва «Франко Син і Спілка», 1921.
11. Багринець В.М. Коли і як виникли назви «Україна», «українці»? / В.М. Багринець. – Ужгород: Гражда, 2002.
12. Віктор Петров. Походження українського народу (1947)
13. Пастернак Я. Важливі проблеми етногенези українського народу в світлі археологічних досліджень. Українське Історичне Товариство. — Нью-Йорк, 1971.
14. Україна на мапах європейських картографів.
15. Володимир Білінський. Україна-Русь. Книга перша. Споконвічна земля (2013)
16. Володимир Білінський. Країна Моксель, або Московія. Книга 3.
17. Блог "Українські теми". Назва "Україна" і "українці". // платформа Medium.

1. Способи вивчення проблеми походження українського народу.

За визначенням соціолога О. В. Нельга, *етногенез — це сукупність соціально-історичних та духовно-культурних процесів, що призводять до виникнення етнічного як явища і зумовлюють його подальший розвиток. Вік народу визначається тривалістю його безперервного етнокультурного розвитку.*

Існують чотири теорії етногенезу українців:

- теорія «споконвічності» — українці існують стільки, скільки взагалі існує людина сучасного типу, тобто від 30—40 тисяч до 2—3 млн років, а територія нинішньої України з часів раннього палеоліту і до наших днів ніколи не була безлюдною;

- теорія автохтонності (М. Грушевський), згідно з якою етнічну основу українців становило населення пізнього палеоліту, яке проживало на території України, а росіяни і білоруси мали свою окрему етнічну основу і територію проживання;

- теорія «єдиної колиски» (яка була загальноприйнятою в СРСР у 1950—80-ті.): зародження і розвиток єдиної древньоруської народності трьох близьких слов'янських народів (українців, білорусів, росіян);

- теорія «незалежного розвитку окремих східнослов'янських народів», тобто українців, білорусів, росіян.

Перша теорія сформульована в кінці XIX ст. канадсько-українським ученим Я. Пастернаком. Ця теорія ґрунтується на ідеї самотності українців, котрі нібито не мають нічого спільного зі слов'янами. Вони безпосередньо зародилися на базі трипільської культури, еволюціонувавши пізніше у скіфське плем'я неврів, потім в антів, а відтак і у спільноту часів Київської Русі. Теорія зараз починає відроджуватися, щоправда, у модифікованому вигляді. Її прихильники заперечують етногенез як певний момент зародження етносу. На їхню думку, етнос існує стільки, скільки існує людина сучасного типу. Тривалість цієї історії коливається від 30—40 тис. років (Ю. Шрамко) до 6—7 млн. (Ю. Копержинський). Схожу теорію щодо етногенезу українців сформулював М. Грушевський. Згідно з теорією, етнічну основу українців становило населення пізнього палеоліту, що мешкало на території України; росіяни ж та білоруси мали свою етнічну основу і свою територію формування. Грушевський був першим, хто спростовував ідею так званої «єдиної колиски» зародження трьох споріднених слов'янських народів: українців, росіян і білорусів. Теорія «єдиної колиски» останнім часом починає переосмислюватися.

В етногенетичних і етнокультурних процесах, що відбувалися в Україні, можна виділити кілька етапів:

I. Трипільська доба (середина VI—III тисячоліття до н. ч.)

II. Арійська доба (II тисячоліття до н. ч.)

III. Кіммерійсько-скіфо-сарматська доба (X ст. до н. ч. — III ст. н. ч.)

IV. Слов'янська доба (приблизно I тисячоліття н. ч.)

V. Доба Русі-України (від VII ст. н. ч.).

Територія України є прабатьківщиною індоєвропейських народів,

звідки вийшли предки народів, що заселили Європу, значну частину Азії аж до Індії, Америку та деякі інші землі. З 2 тисячоліття до н. е. на території України залишилися мешкати представники праслов'янської та індоіранської гілок індоєвропейської мовної сім'ї народів. Український історик Михайло Грушевський, а слідом за ним і вся українська наука, дійшли висновку, що український народ з'явився в часи антського союзу племен, який у IV-VII ст. н. е. охоплював більшу частину території України. Грушевський стверджував, що українці як етнос утворилися завдяки взаємодії слов'ян і сарматів у межах цього союзу племен.

Контакти праслов'ян та індоіранців тривали понад три тисячі років (з 3 тисячоліття до н. е. до I тисячоліття н. е.). Ці контакти припали на найбільш ранні етапи розвитку давніх слов'ян на території України, а тому зачепили сутнісні сторони їхнього походження.

Перший письмово зафіксований етап мирного співжиття праслов'ян і північноіранських народів відбувся під час існування Великої Скіфії (VII ст. до н.е. – III ст. до н.е.). Цей зв'язок посилювався за антських часів (IV-VII ст. н.е.), з формуванням слов'янами і сарматами сталих союзницьких відносин. Пік слов'яно-сарматської асиміляції в середині – другій половині I тисячоліття н.е. означав утворення базового українського мегаетносу, що складався із низки слов'янських племен південно-східного ареалу слов'янства, об'єднаного спільною історією в межах Великої Скіфії та антського союзу племен. Це співжиття залишило велику кількість взаємних запозичень.

З одного боку, культурний спадок скіфських, а також сарматських часів виявився вкрай важливим для формування самобутньої культури Київської Русі. З іншого боку, саме слов'яни асимілювали, насамперед у мовному сенсі, представників північноіранських народностей – скіфів і сарматів. Мовна асиміляція скіфів і сарматів в Україні відбулася завдяки тому, що слов'яни були молодшим етносом, з меншими відмінностями між мовами окремих груп, ніж ті, що існували між мовами іранських племен. Завдяки цьому слов'яни утворили більш однорідний і, внаслідок цього, більш конкурентоздатний мовний масив. Значна частина кочових скіфів та сарматів перейшла до осілого життя, асимілювалася зі слов'янами та стала складовою творення українського етносу.

Розташування основного масиву поселень ранніх слов'ян у лісах Волині й Полісся вберегло їх від численних потрясінь, які регулярно завдавали шкоди населенню степової і лісостепової зон України. Збільшення частки слов'ян у Лісостепу та Степу на початку та в середині I тисячоліття н. е. прискорило створення спільних антських (слов'яно-сарматських) союзів племен.

Саме різке збільшення чисельності слов'ян у середині I тисячоліття н. е. та їхнє розселення на більшій частині території України склали ключову частину етнічного підґрунтя творення Русі.

В історії відомі численні приклади, коли зі змішування двох і більше етносів народжувався новий етнос. Так було у випадку французів

(змішування кельтів-галлів і франків-германців при чисельному домінуванні перших, за участі в етногенезі французів латинян). Аналогічні процеси мали місце і в англійців (які постають як результат етнічної взаємодії германців (англосаксів) з кельтами (бритами), з кількісним домінуванням перших та більш пізньою участю норманів). Те ж стосується й слов'янських народів. Так, скажімо, сучасні болгари постали як результат взаємодії слов'ян і тюрків (болгар), з кількісним домінуванням слов'ян та з більш раннім етнічним підґрунтям фракійців та греків. Чехи є результатом етнічної взаємодії кількісно переважаючих слов'ян з кельтами, за незначної участі тюрків-аварів тощо.

Водночас в організації державного життя України за часів Київської Русі важливе значення відігравали нормани (варяги). Вплив варягів найбільше проявився в заснуванні правлячої династії Рюриковичів.

Етнічні привнесення в український етнос, які мали місце після завершення асиміляції слов'янами сарматів, були менш суттєвими. Взаємодія слов'ян з тюрками, що відбувалася в XI–XII ст., обмежувалася поселенням кількох союзних тюркських родів на південних околицях Київської Русі з метою їхньої боротьби проти половців. Тюркські роди чорних клобуків, торків, берендеїв, узів та ковуїв, поселених для захисту від половців, налічували по кілька або кількадесят тисяч осіб, що є незначним у порівнянні з 3-4-мільйонним населенням України в XI-XII ст. Деякі групи тюрків почали асимілюватися українцями ще наприкінці XII – у XIII ст., а значна кількість тюрків повернулася з України назад в Азію після монголо-татарської навали 1239-1240 рр.

У пізніші часи жодні інші етнічні групи масово не вливалися до українського етносу, хоча поодинокі випадки мали місце. У XX ст. відбувалося не стільки входження іноетнічних представників до українського етносу, скільки навпаки – від'єднання частин українського народу в результаті їхнього приєднання до інших етносів.

Український етнос – це результат взаємодії слов'янської та індоіранської (скіфо-сарматської) груп населення, що відбувалася за стародавніх часів. Протягом не менше трьох тисячоліть степова зона України була місцем розселення індоіранських племен, лісова – праслов'янських. У лісостеповій зоні відбувалася найбільш інтенсивна взаємодія праслов'ян та індоіранців. Ані власне праслов'яни на території України до першої половини I тисячоліття н. е., ані скіфи й сармати не були українцями в сучасному значенні. Однак і одні, й інші були прямими предками українців.

2. Розвінчання фальшивої теорії «єдиної колиски».

Теорія «єдиної колиски» трьох народів: українського, білоруського й російського, внаслідок чого виник міф про «братні народи». Після Другої світової війни у 1947 році нову концепцію походження східних слов'ян сформулював В. Мавродін, яка, попри критику російських колег, була підтримана ЦК КПРС у Тезах 1954 р. «Про святкування 300-річчя

возз'єднання України з Росією», які стали офіційною радянською схемою історії східних слов'ян до падіння СРСР. Суть цієї концепції полягала в тому, що державу Русь зі столицею в Києві заснували представники окремого східнослов'янського етносу – давньоруської народності, яка у період роздробленості Русі була розчленована Литвою та Польщею. А в результаті їх асимілятивних процесів постали 3 народи: росіяни, українці та білоруси, які через агресію сусідів мріяли возз'єднатися в єдиній державі.

Питання походження українського народу є доволі складним, незважаючи на те, що досліджується воно професійними істориками давно, починаючи ще з XIX-XX ст. і на сьогодні існує безліч праць та книг, присвячених цій темі. Однак, варто розуміти, що ця проблема належить не тільки до царини історії, етнології, а й до геополітики також.

Постійний політичний тиск, який цілеспрямовано здійснювався і здійснюється на українців, на українську мову, культуру, історію, різні шизофренічні фейки, байки та вкиди на кшталт "українців вигадали німці, поляки, Австро-Угорщина" або "українців придумали за часів СРСР - Ленін, Сталін" заваджали прийти до кінцевих висновків.

Однак, спираючись на джерела істориків, антропологів, мовознавців, можна все-таки спробувати виділити найбільш достовірну, на нашу думку, концепцію етногенезу українців:

Теорія автохтонності - українці є осілим корінним населенням України, яке безперервно (на протязі різних історичних періодів) проживає на своїй землі. Себто є автохтонами. Етнічну основу українців становило населення пізнього палеоліту (Мізинська культура), потім неоліту/єнеоліту (Трипільська культура). Трипільці, які активно займалися хліборобством і землеробством, мігрували на захід (Крито-мінойська культура), а інша частина залишилася і змішалася з кочовим населенням, яке тут з'явилося, еволюціонувавши у скіфо-сарматів. Проіснувавши кілька століть, Скіфія і Сарматія зникають на історичних мапах, і замість того з'являються племінні союзи - волиняни, подоляни, поляни, древляни та інші, які стали етнічним ядром Русі-України. Цієї теорії притримувалися різні дослідники, наприклад Віктор Петров, Ярослав Пастернак, Хведір Вовк, Вікентій Хвойка, Михайло Грушевський.

Варто додати, що ця теорія, по суті, відкидає братерство "трьох народів", яка довго і нудно розкручувалася Радянським Союзом і була загальноприйнятою аж до початку 1990-х років. Білоруси, росіяни та українці насправді мають різну історію, різну етнічну основу і різну територію проживання. І це підтверджують джерела.

Сама назва **"Україна"** від санскриту означає: **укр – світло, інь – потік внутрішньої енергії, тобто потік внутрішньої енергії**. Вперше в історичних документах цю назву згадано в Іпатіївському літописі 1187 року. Розповідаючи про героїчну смерть переяславського князя Володимира Глібовича, літописець повідомляє: "...и плакашася по нем всі переяславци... се бо князь добр и крепок на рати... и о нем же Украина много постона...". Це сталось під час походу на половців, а даний уривок означає - «за ним же

Україна багато потужила».

Якщо поглянути на праці давніх картографів, у найраніші часи Україна позначається як "RVTHENIA" - з центром у Києві (Kijovia), з населенням Poleni (Поляни) та Борисфеніти (скіфи-землероби/хлібороби). Зокрема, це гарно ілюструє карта Каспара Вовеліуса за 1555 рік. На цій карті ще немає етнічних українських земель - Волині та Поділля. Вони з'являться пізніше. А все Північне Причорномор'я займають племена готів і таврів.

На карті Ніколауса Вісхера 1640 року та інших картах цього періоду помічаємо як скіфо-сарматські та інші племена потихеньку асимілюються і зникають з карт. Топонім "RVTENIA" теж зникає і з'являються натомість назви етнічних українських територій - Polesia, Volhynia, Podolia, а також "UKRANIA" - вона займає центральні землі Середньої Наддніпрянщини з тим же центром у Києві (Kioiv), що й "RVTENIA".

І що цікаво, на цій та інших мапах, наприклад "Novissima Russiae Tabula" (1640) знаходимо територію - "Okraina", яка знаходиться за кордоном, в межах сусідньої Московії і до України немає відношення.

Мапа "Alexis-Hubert Jaillot, L'europa divisée suivant" 1696 року позначає землі України під назвою "Vkraine Payses des Cosaques", що означає: "Україна - земля козаків". А за кордоном на схід починаються російські території - Смоленськ, Рязань, Москва і Окраїна (Дике Поле), яка межує з Тартарією (власне тому так і назвали).

Аналогічне бачимо на мапі Giacomo Giovanni Rossi "Russia Bianca o Moscovia" (1688).

Київ і Україна на мапі 1613 року "Magni Ducatus Lithuaniae Caeterarumque Regionum Illi Adjacentium".

Таким чином повністю розвіюються міфи, буцімто топонім "Україна" - це "окраїна", якими впевнено орудували ворожі пропагандисти. Йдемо далі.

Топонім "UKRANIA" фіксується в роботах Філіпа Йогана (Юхана) Табберта фон Страленберга (Philipp Johann von Strahlenberg, 1676 — † 1747) — офіцера шведського короля Карла XII під час Північної війни і географ німецького походження. У 1703 р. отримав чин капітана. Після битви під Полтавою він був узятий в полон і відправлений до Сибіру в Тобольськ. З 1709 по 1722 рр. був у полоні в Подольську і в експедиції Д.Г. Мессершмідта по Сибіру. Тут він зібрав багатий етнографічний і картографічний матеріал і відомості про відкриття у Північно-східній частині Азії першої чверті XVIII сторіччя, які використовував при створенні мапи «Росії і Великої Татарії 1730 р.»

Страленберг також видає книгу під назвою «Історико-географічний опис Північної і Східної частин Європи і Азії» (Das Nord und ostliche Theil von Europa und Asia... In verlegung des autoris, 1730) у якій прямим текстом згадує Україну та її жителів: «...на сьогоднішній день Малоросійські Козаки в Україні або малої Росії, які поділяються на Громадян та Козаків, фактично використовують назви "Українці" та "Козаки", але ходячи поодиночі можуть називатися Козаки».

З цього матеріалу можна підсумувати наступне: козаки, які проживали

в Україні і, природньо, походили із скіфо-сарматських племен, поступово почали називати та ідентифікувати себе "українцями". Подібні згадки знаходимо на сторінці етнографічних книг інших істориків-географів, які вивчали населення Русі-України: Йоганна Готліба Георгі, Йоганна Ернста Фабрі, Вільгельма Крістіан Фрібе, Яна Потоцького та інших.

Загалом в історично-етнографічних джерелах починаючи з 1700-х років масово згадується етнонім "українці". У повідомленнях проскакує також етнонім "козаки", але все частіше до них застосується саме загальна назва народу "українці". У висновку, на основі різноманітних повідомлень можна змалювати такий собі портрет, сукупний образ українців: "...вони працьовиті, знають гуманітарні науки і люблять співати, у них гарний голос, народ вільний, щирий, військовитий, але який зазнає, на жаль, постійних утисків збоку царського режиму... борці за свободу і волю, які не здаються навіть у найскладніші та жахливі часи для країни...".

Навіть легендарний Вольтер знав про українців у свої часи достатньо багато і писав наступне: «...колись землі українців належали стародавній Скіфії, а потім почали колонізуватись греками, про що свідчать архаїчні написи на стінах київських храмів (тут можна допустити версію, що за грецькі він міг прийняти кириличні написи)... Українці, яких називають козаками, є поєднаним утворенням давніх роксоланів, сарматів і татар (*Les Ukrainiens qu'on nomme Cosaques sont un ramas d'anciens Roxelans, de Sarmates, de Tartares réunis*)... Україна завжди мала натхнення бути вільною. Але, оточена з усіх боків Московією, країнами, підвладними великому правителю [султану], та Польщею, вона змушена була обирати собі протектора, а в подальшому й володаря, з однієї з цих трьох держав. Вона піддалася спочатку під протекцію Польщі, яка вважала її занадто за підневільну собі, тоді вона звернулася до московита, який обернув її у таке рабство, до якого лише був здатний. Спочатку українці (*Ukrainiens*) мали привілей обирати поміж собою князя під іменем генерала. Але дуже скоро вони були позбавлені цього права, і їхній генерал почав призначатися московським двором». *Voltaire (1694–1778). Histoire de Charles XII, roi de Suède, par M. de V***. Tome premier [-second] 1731. C. 302.*

Вольтер також пише про складність поняття «Русь» (*la Russie*), яке розподіляється на регіональні утворення: Велику, Малу, Білу, Чорну, Червону. Україну або Київську землю автор ототожнює з «Малою чи Червоною Руссю», що розміщується по обидва боки річки Дніпра. Щодо релігійних витоків, то він вказує таке: «Спочатку в цій країні були лише язичники та магометани». При цьому Вольтер чудово знав історію хрещення Русі...

Інший француз - Леклерк Ніколя-Габріель (*Nicolas Gabriel Le Clerc*) писав про українців так: «Від часу походу Сигізмунда не тільки козаків українців але й поляків, які зробили свій внесок у перемогу, також почали називати козаками. Поляки розуміли під цією назвою вільних людей, котрі несли військову службу добровільно, не отримуючи платні, й завжди були готові пожертвувати своїм життям заради загального блага.

5 серпня 1616 року галицький історик і публіцист Іван Гербурт пише обширний лист до тодішнього Папи Римського Павла V. У ньому він себе називає русином, а Русь - своєю Батьківщиною. Він дає перелік сусідів, серед них Московичі.

Висновки

Отже, "Україна" - назва нашої землі з найдавніших, ще мізинських та трипільських часів, а українці - корінний автохтонний народ з тисячолітньою історією, який проживав і проживає на своїй рідній землі з давніх-давен.

Україна - є абсолютною правонаступницею Скіфії та (її спадкоємиці) Русі.

Скіфи протягом історії з нашої землі нікуди не зникали, а просто асимілювалися з іншими племенами. Скіфи не мають жодного відношення до Московії. Можна сказати, що ті скіфи-землероби, які проживали від Причорномор'я вздовж по течії Дніпра до Києва (борисфеніти) поступово стали "полянами" - корінними поселенцями Києва та області. Київ на давніх картах позначали як "Куовіа" (Куявія). Поступово на територіях скіфів і сарматів почали з'являтися українські субетноси - подоляни (PODOLIA), волиняни (WOLHYNIA), поліщуки (POLESIA), русини (RUTHENIA). Щодо останніх, то вони себе так тривалий час називали тому, що на їхніх територіях (внаслідок певної культурної ізоляваності) ще зберігалася стара назва "Русь", або "Рутенія" (RVTHENIA, на європейський лад).

Московія (MOSCOVIA, MOSCOVITE, Московське ханство) - відокремлена від європейської спільноти дика і залісна територія (від. "мокша" - болото), як її позначали на картах, яку переважно населяли різні угро-фінські (чудь, меря, мордва, вепси та ін.), тюркські (половці, хозари, булгари, татари, башкіри та ін.), кавказькі (адиги, кабардинці, шапсиги, касоги) та монгольські орди (азійська, ногайська орда та ін.). Московія завжди прагнула загарбати собі територію "Русі-України", а тому заперечувала існування українського народу. Московські історики постійно намагалися і намагаються споконвічну назву "Русь" привласнити собі, аби потім загарбати території і обґрунтувати напад.

Таким чином, ми, українці, давня і самобутня нація. Про яку тогочасні історики прекрасно знали, писали й виділяли серед інших народів. Про це свідчать численні етнографічні описи мови, звичаїв, традицій, культури українців, наведені у цій статті. В іноземних дослідників не виникало жодних проблем з ототожненням двох споконвічних назв нашої землі - "Русь" і "Україна" - це розумілося як одне ціле. Ніхто з європейських дослідників ніколи навіть не ставив під сумнів існування українського народу, у його самобутності. Як влучно зазначав Ярослав Радевич-Винницький: *«Боротьба навколо назви «Україна» та її похідних («українець», «український», «українство», «українськість»), була, та й залишається, такою гострою тому, що це не просто слово – це СИМВОЛ, у якому закодована національна ідея і закладена потужна енергія прагнення народу вільно жити на своїй землі в соборній, самостійній державі».*

Завдання ворога - забруднити наші символи, вкрасти наші назви та

історію, стерти з лиця землі український народ. Однак, з упевненістю сказати, що ми - народ незнищений і нездоланий.

Відео (Василь Лизанчук, професор, доктор філологічних наук, завідувач кафедри радіомовлення і телебачення факультету журналістики ЛНУ ім. Івана Франка, Заслужений журналіст України).

Слов'янські народи ніколи не вели загарбницьких війн, на відміну від Московії, яка цим займалася всю свою історію.

Ми були, є і будемо.

3. Вплив трипільської культури на формування українського етносу, спільні елементи міфології, вишивки, писанкарства.

На території сучасної України першим виявив трипільську культуру Вікентій Хвойка. Поняття «трипільська» пов'язане із сільськогосподарською діяльністю – поділом земельної ділянки на три частини, дві з яких оброблялося, а третя – відпочивала. Це була високо розвинена культура доби енеоліту, коли, за історичними джерелами, на території України проживали кіммерійці, скіфи, сармати. Під час археологічних розкопок була знайдена кераміка, на якій були нанесені орнаменти із сакральним значенням – тобто використовувалися як обереги. Ці ж орнаменти простежуємо у писанкарстві, вишивці: хрестики, восьмикутна зірка (або повна рожа), безконечники, берегиня, дерево життя (дерево роду) та ін. На особливу увагу заслуговує образ Берегині. Виникнення міфу про Берегиню пов'язують з періодом існування трипільської культури. Берегиня – це богиня, яка з піднятими вгору руками вийшла назустріч Чорнобогу з його військом і зупинила їх, врятувавши людський рід. Її зображували як жінку з піднятими вгору руками. У вишивці й писанкарстві це зображення символічне, схематичне. Схожий образ Богородиці Оранти на фресці Софійського Собору. Цей образ є основою Національного Герба України – тризуба.

На спільну ментальність українців і трипільців вказує ведення домашнього господарства. Трипільці одночасно займалися тваринництвом і рослинництвом, вели осілий спосіб життя, двір облаштовували, як у сучасних українських селах: з одного доку будинок, а напроти – господарські споруди, посередині – подвір'я. Будинки (нерідко двоповерхові) ззовні були розписані рослинними орнаментами, де кожен символ був оберегом і наносився для захисту оселі. Питання наявності писемності у трипільців наразі досліджується.

При дослідженні генетики українців по чоловічій лінії (лише за Y-хромосомою, яка передавалася лише від батька до сина) виявлено, що трипільці не були нашими прямими генетичними предками (принаймні чоловіки). Є припущення, що жінки трипільської культури створювали сім'ї з представниками тюркомовних кочових племен (кіммерійцями, скіфами, сарматами). Вони володіли залізом, а трипільці на той час не мали такого статку, тому обираючи сильнішого чоловіка трипільські жінки обирали більш перспективне майбутнє для своїх дітей. У випадку такого шлюбу втрачалась мова, приналежність до племені, але зберігалася культура.

4. Тюркомовні кочові племена на території України, їхній внесок у національну культуру й мову.

Тюркомовні (іраномовні) кочові племена прийшли на територію України в той час, коли її населяли трипільці. Що прикметно, вони були войовничими племенами, але війну на цій території жодне плем'я не розв'язало – вони асимілювалися з місцевим населенням. Побут кочових племен вплинув на появу в українській мові слів, пов'язаних із кочовим способом життя: казан, баняк, баран, барабан (*музичні інструменти винайшли пастухи: одні – щоб прикликати тварин, інші – щоб відганяти*), багач, базар, балаган, калач, каган, паламар, козак, коровай, коза, отаман, тютюн, кизил, килим та ін. Кочовики займалися скотарством. Коли тварини випасали траву, кочовики брали все своє надбання і йшли за тваринами далі. Що можете помітити спільного в цих словах? За якими фонетичними ознаками можна впізнати, що слово має тюркомовне походження?

Спостерігаємо закритий останній склад, усі попередні – відкриті; повторення голосних. У словах козак, отаман бачимо поєднання голосних **о й а** в сучасній мові, але вони виникли з одного голосного: довгий голосний перейшов в а, а короткий – в о. Процес чергування коротких і довгих голосних **о//а** можемо простежити у словах: допомогти – допомагати, гонити – ганяти тощо.

5. Роль санскриту в українській мові, «Велесова книга».

Санскрит – це давня індоєвропейська прामова, з якої походять всі мовні групи: слов'янська, германська, романська та інші. Спільність мов ми можемо простежити у звучанні слів, які називають осіб найближчої кровної спорідненості: тато – tata (лат.), мама – ma-ma (лат.), син – son (англ.), дочка – daughter, брат – brother, сестра – sister; домашніх тварин: корова – cow, кіт – cat, свиня – swine; знарядь праці: плуг – plough; числівники: три – three, шість – six; частини тіла: ніс – nose, брова – brow, коліно – knee; а також: вода – water, герой – hero, сонце – sun, рис – rice, миша – mouse, ніч – night, файний (гарний) – fine.

Багато букв сучасного українського алфавіту походять із санскриту. На особливу увагу заслуговують літери **Ї** і **Г**, які властиві тільки українській мові. Букву **ї** знаходимо в уривку тексту 10-ї дощечки «Велесової книги»: *Іждехом гради оце наше імах біяше в лята десенте одо Раї-рьєць*, що в перекладі: *Де наші отці гради (місто) мали десять років тому на Раї (Рай)-ріці*.

Велесова книга – це пам'ятка давньоукраїнської історії й мови, яка вміщує давньослов'янські міфи, історію, міжнародні відносини, звичаї й закони племен, які населяли територію України і навіть рецепти приготування їжі. «Велесову книгу» називають «Святим Письмом українців». Ця пам'ятка написана на окремих дерев'яних дощечках, які пронумеровані (нумерувалися дощечки, а сторінки позначалися буквами 1а, 1б тощо), розлінені (текст розміщувався під рядком, як усі давні священні книги). На кожній дощечці – окремий завершений текст. Велесова книга є

невичерпним джерелом топографічної інформації, містить велику кількість географічних назв у межах сучасної України, доказом давності української мови: якщо прочитати текст Велесової книги санскритом, він буде звучати як сучасна українська мова.

Відомий український дослідник і перекладач Велесової книги, санскритолог Богдан Сушинський наголошував, що «Велесова книга» є твором настільки самодостатнім, що, не залежно від того, хто, коли і з якою метою творив його, він назавжди залишиться автентичним набутком нашої древньої історії і вселюдським атрибутом українського національного безсмертя».

Колись ту мову предки нарекли САНСКРИТ,
Дали народам, як дарунок благородний.
Тож вивчи й збережи, впиши у манускрипт
І дай же Україні, як пенат Господній!

Бо в українській мові – Божий Заповіт,
Розумна таємниця злагоди на світі.
У слові тім був Бог, коли прийшло на світ.
А знань в тій мові, наче в Божім Заповіті.

Так ось чому САНСКРИТ закрили під замок,
Щоб Україна ймення свого не впізнала,
Що українці – не народ, нічийний острівок,
Котрий сусіди хитро й підло розкрадали.

Та жоден кат ще не створив той вічний страх,
Щоб знищити життя прадавньої Вкраїни.
Вона живе і на землі, й на небесах,
І ще й рятує світ від чорної руїни.
Василь Кобилюх